

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 35.

Lysingsprisur fyri petitteglu: 30 oy. á forsiðni, 20 oy. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lysisum fest avsláttur í prisinum.

Tirsdag hin 27. august 1929.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthósum, brævasvarsløsum og skrivstovu. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND
traffes 11-5. Telf. 114.

LAGTINGET modtog Mandag d. 19. ds. et Telegram fra Trawleren »Roynðin« Røderi i Vaag, hvor Lagtinget anmodes om at udvirke, at Færinger fik Lov til at drive Fiskeri indenfor den ved gældende Lov fastsatte Grænse. Telegrammet, der var afsendt fra »Roynðin«, havde følgende Ordlyd:

»Fisket 90.000. Daarligt Fiskeri paa Bankerne nu, men megen Fisk ved Land, kan ikke faas for Grændseliniens Skyld. Anmoder Lagtinget indstændigt henstille til vedkommende Myndigheder Tilladelse gives færøske Fiske-skibe til at fiske med Haandsnøre indenfor Grændsen Resten af Sæsonen«.

Lagtinget vedtog derefter omgaaende at sende Telegrammet til Regeringen medfølgende denne Henvendelse:

»Lagtinget frembærer Ønsket og anbefaler dets Imødekommen videst muligt, da over 30 færøske Kuttere, 700 Mand, fisker ved Grønlands«.

Det er naturligvis meget beklageligt, at der er truffet en saa snæver Tilladelse, som Tilfældet er endnu. Og langt mere beklageligt bliver Tilfældet, naar vore Fiskere er ude for, at der ikke er større Fiskemængder paa de Banker, Tilladelsen indeslutter, men at der derimod indenfor den fastsatte Grænse viser sig at være meget rige Fiskemængder. Det er naturligt, at der samtidig fra disse gøres endnu et Forsøg paa at naa ind paa de Omraader, som man ved staa fulde af Fisk.

Og Lagtinget har, som ommeldt, henvendt sig til Regeringen med Anmodning om, at der gives Dispensation for de Kutteres Vedkommende, der i Aar fisker ved Grønland. Lagtinget har siden fra Fiskeriministeriet faaet Meddelelse om, at den omsøgte Tilladelse ikke kan gives i H. t. gældende Lov, da Rigsdagen ikke er samlet. Denne Meddelelse, eller dette Svar fra Ministeriet, har af Færinger været opfattet paa forskellig Maade. Nogle vil mene, at det er meningsløst, at der ikke for i Aar gives den omsøgte Tilladelse, andre troede slet ikke paa, at det blev givet en saadan Tilladelse, og folte sig derfor ikke skuffede.

Vi kommer nu ikke udenom, at det er et meget udbredt Øn-

ske blandt den færøske Befolkning, at Færinger, som danske Statsborgere, maa faa Adgang til de Fiskerigdomme, der findes ved Grønland, paa dets Banker og ved Land. Men vi kan dog ikke være blinde for, at der kræves særlige Lovbestemmelser for at sikre os disse Rettigheder. Lovgivningsmagten er Rigsdagen, og kun Rigsdagens. Denne Bestemmelse kommer man nu en Gang ikke udenom, selv om det viser sig, at Lovens Rammer er for snævre og dens Paragrafer noget strænge.

Det socialdemokratiske Partis Styrke har igennem Aarene været, at man har indordnet sig Lovens Bestemmelser. Dette er ikke mere end den almindelige Borgerpligt i et lovordnet Sam-

fund. Lovovertrædelser vil under ingen Omstændigheder være i Stand til at demokratisere et Samfund, men derimod en demokratisk Lovgivning.

Det socialdemokratiske Ministerium har derfor allermindest Grund til at fravige de gældende Bestemmelser, nemlig at Lovgivningsmagten ligger hos Rigsdagen. Dette vidste Lagtinget ogsaa, men da Anledningen var til at røre ved Færinger Fiskeri ved Grønland, kan Henvendelsen maaske alligevel faa Betydning.

For i Aars vedkommende er der intet at stille op, uden at indordne sig de gældende Bestemmelser, idet Rigsdagen ikke er samlet og der ikke i denne Sag kan træffes Bestemmelser udenom Rigsdagen.

I Verdenskrigens Køl vand.

Erstatningskonferencen i Haag.

Bevægede Dage i Haag. — Young-Planen kritiseres af den engelske Finansminister Phil. Snowden. — Forhandlingernes kritiske Punkt: Krigsskadeserstatningernes Fordeling.

I Erstatningskonferencen, der afholdes i Haag, deltager Repræsentanter for samtlige Lande, der har været indviklede i Verdenskrigen. Konferencens Brændepunkter er naturligvis Krigsskadeserstatningernes Fordeling, samt Rhinlandets Rømning.

Medens der er de bedste Muligheder for en tilfredsstillende Løsning paa Spørgsmaalet om Rhinlandets Rømning, tegner den anden store Sag paa Dagsordenen, Erstatningernes Fordeling, til at være af helt vanskeliger Art. Netop dette Punkt paa Dagsordenen førte de sidste Forhandlinger ind i en meget kritisk Fase.

Krisens Udspring er, at Philip Snowden i sin Tale har erklæret, at for den engelske Delegation fortsat skulde deltage i Forhandlingerne, maatte der først og fremmest tages en Beslutning om, at Fordelingen af de Millioner, som Tyskland i Henhold til Young-Planen skal betale, bliver en anden end vedtaget i Paris. Snowden udtalte videre, at han i denne Sag bag sig havde ikke blot Flertallet i Underhuset, men ogsaa Flertallet i det engelske Folk. Selv om den engelske Regering vilde akceptere Young-Planen, var han ganske overbevist om, at den vilde blive forkastet i Underhuset. Derfor krævede han, at man, forinden man gik ind paa Detailforhandlingerne, gik ind paa de af ham stillede Forslag,

som han formulerede i en Resolution.

Snowden blev stærkt imodegaaet baade af den franske Finansminister Chéron og af de italienske og belgiske Deltagere.

Med Hensyn til Rhinlandets Rømning udtaler Snowden i Modsetning til Frankrigs og Belgiens Delegerede, at den engelske Arbejderregering er parat til at trække sine Tropper tilbage hvad Øjeblik det skal være. Iøvrigt er man nu naaet saa langt med Forhandlingerne paa dette Punkt, at det er givet, at Besættelsestropperne forlader Rhinlandet inden Udgangen af 1929.

Hvad vil Mr. Snowden? Vil han sprænge Konferencen i Haag, den, som Verden saa hen til som den endelige Likvidation af Verdenskrigens store Bo?

Naturligvis ikke!

Den engelske Arbejderregering og dens Repræsentanter er i højere Grad end andre af Stormagtsregeringerne besjælet af Ønsket om Forsoning mellem Landene. Den ønsker netop en endelig og retfærdig Afslutning paa Versaillesfredens mange Efter-Konferencer.

Mr. Snowdens Vrede i Haag er ikke vendt mod Tyskland. Den har sin Grund i et interallieret Anliggende, Fordelingen af de tyske Skadeserstatningers Milliardbeløb mellem Ententens

Lande. I Foraaret afholdtes i Paris den økonomiske Konferencen, hvoraf Young-Planen blev Resultatet. Den skulde afløse Dawes Planen, der paa visse Punkter var noget haardere mod Tyskland. Men England er ikke tilfreds med Young-Planen.

Det kom noget overraskende for Verdenspressens Korrespondenter, da Barometeret allerede paa Haag-Konferencens første Dage viste Storm. Men de som har fulgt Englands Politik det sidste Halvaar og fulgt med i den engelske Valgkamp, var ikke uvidende om, at noget kunde ske.

Det var den første engelske Arbejderregerings Finansminister, Snowden selv, der som menigt Medlem i Parlamentet, flere Maaneder før Valget, rejste Kravet om Englands Modstand mod Milliardernes Fordeling. Snowden er en af Englands største Politikere. Trods svære Lidelser — han er lammet og gaar stadig ved Krykker — er han i Besiddelse af en Energi og en Viljestyrke som faa. Han stod først ene med sin Opfattelse, men vandt under den mere og mere inciterende Valgkamp efterhaanden hele England for sin Opfattelse, der er denne: England vil nu ikke bære flere uretfærdige Byrder. Siden Krigen har England stadig maattet slaa af paa sine Krav til Fordel for de andre allierede Lande. Ganske vist blev England nok skaaet for Krigens Ødelæggelser i eget Land, men de engelske Skatteydere skal ikke vedblive indirekte skatte til Frankrig og Italien.

Og Snowden fortsatte med at udvikle, hvorledes Englands Kulmarked var indskrænket, bl. a. ved, at Tyskland leverede Italien Kul i Stedet for Penge, og han foretog en Sammenligning mellem Dawes-Planen og den nye udarbejdede Young-Plan, og efter denne fik England 48 Millioner mindre om Aaret, medens Frankrig fik 19 Millioner mere, Italien 17 Millioner mere og Belgien 12 Millioner mere. Altsaa en direkte Skade for England. Særlig uretfærdig finder man det i England, at Italien skal belønnes paa Englands Bekostning.

Det er saaledes et rent egoistisk Standpunkt, men det er stærkt, naar det lyder fra alle Englands Skatteydere, store og smaa, at nu maa det være Slut med Englands evige Ofre til Fremmede. England har stor Arbejdsløshed og store Opgaver nok, som skal løses i Hjemlandet.

For almindelige Dødelige er det selvsagt umuligt at dømme

Parterne imellem. Men det er dog interessant at konstatere, at med Hensyn til den anden store, vigtige Sag, Rhinbesættelsens Ophør, der fra Tysklands Side er en absolut Forudsætning for dets Tiltrædelse af Young-Planen, staa England paa de Forsonliges yderste Fløj. Den engelske Udenrigsminister Henderson har overfor Tysklands Udenrigsminister Stresemann erklæret, at England er parat til at trække sine sidste Besættelsestropper tilbage.

Men her strander det paa Frankrig. Der er vist næppe hos Briand personlig nogen stor Lyst til at forlænge denne Besættelse mere, men noget andet er det, om han tør opheve den. De franske Socialdemokrater forlanger dens Ophør, men endnu er Nationalismen i Regeringen stærk, selv om dens Fører, Poincaré, ligger knækket.

Sandsynligvis udsætter man de Spørgsmaal, man ikke kan enes om. Saa var det jo altid Skik. Og man vil da afvente den kommende Folkeforbunds-forsamling i Genève for at se, hvilke Stemninger, der giver sig Udslag i denne Forsamling, Verdens Parlament.

Paa denne Baggrund bliver Folkeforbundets forestaaende Møde endnu mere vigtigt. Det kan lægge et tungt Lod i Vægtsskaalen til Gunst for de Spørgsmaal, hvis Løsning Folkene længe efter: Endelig Forsoning, Afrustning og Europas forenede Stater.

10 Aar.

Den tyske Republik har fejret sin 10. Grundlovsdag. 10 Aar er forløbet, siden Weimarforfatningen traadte i Kraft og førte det ved Revolutionen vundne ind paa lovlige Baner.

Den tyske Revolution er den eneste, der holdt op, hvor den skulde holde op, nemlig da den havde bortsprængt alle de kunstige Skranker, Kejsermagt og Treklassevalgretsagt m. v., som hindrede Folket i at tage Landets Ledelse i sin egen Haand.

Da dette var besørget, udså Revolutionens Regering straks Valg paa det bredest mulige Grundlag til en grundlovgivende Rigsdag, og da denne snarest muligt traadte sammen, mødte Regeringen her og lagde Magten i Folkets Hænder.

Større Hensyn til den enkeltes Ret kan ikke tages. Naar hver Borger har samme Valgret fra samme Alder, saa bliver det Folkets Sag at bruge Valgretten til Folkets Gavn.

Det var de gamle socialdemokratiske Ledere, der førte Revo-